

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของประชากร
ในเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติดินถล่ม บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำและหัวเตย
ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Environmental Factors Influencing Habitation around
the Landslide Areas at Nahtum Village and
Huatoey Village, Tha Utae Sub-district,
Kanchanadit District, Surat Thani Province

เพ็ญพิชชา ชูศรี¹, อลงกรณ์ อินทรักษา² และ อรอนงค์ ผิวนิล³
Phenpichcha Choosri, Alongkorn Intaraksa and Onanong Phewnil

บทคัดย่อ

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติดินถล่ม บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจุดเริ่มต้นจากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้วแต่ก็ถูกเพื่อยังชีพในช่วงแรก ต่อมาเมื่อสิ้นแรดื่บุกลดน้อยลงจึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบอาชีพเป็นการสัมปทานป่าไม้ การหาของป่า และการทำเกษตรกรรม ซึ่งการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้สามารถสร้างรายได้มากขึ้น จึงทำให้ประชากรต่างถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียงเริ่มอพยพเข้ามาจับจองพื้นที่เพื่ออยู่อาศัยแบบถาวรมากยิ่งขึ้นไปด้วย โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอาศัยอยู่ในอำเภอสิชลจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเดิมประสบปัญหาจำนวนพื้นที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินไม่เพียงพอจึงมีการโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาในบริเวณนี้ และอยู่อาศัยจนเติบโตเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีรูป

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²อาจารย์ ดร. ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบการตั้งถิ่นฐานแบบเรียงยาว (Linear pattern) มีลักษณะการกระจายตัวของบ้านเรือนตามแนวเส้นทางลำน้ำธรรมชาติ และเส้นทางสัญจรทางบก บ้านพักอาศัยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบ้านชั้นเดียวได้ถุนสูง เพื่อป้องกันอันตรายจากสัตว์ป่า และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงภัยพิบัติต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอันตรายจากภัยพิบัติทางน้ำและดินถล่ม โดยสิ่งที่ประชากรในพื้นที่ใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเพื่อตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้ เรียงลำดับตามความต้องการ 5 ประการ ได้แก่ ความใกล้ไกลพื้นที่เกษตรกรรม แหล่งน้ำ แหล่งชุมชน และมีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ ตามลำดับ

ปัจจุบันบริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ราบเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่เหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐาน ซึ่งยังเพียงพอต่อการขยายครัวเรือนที่มีอยู่เดิม แต่ไม่เพียงพอต่อการเข้ามาตั้งถิ่นฐานสำหรับประชากรนอกพื้นที่ที่จะเข้ามาอยู่อาศัยใหม่ในอนาคต

คำสำคัญ: การตั้งถิ่นฐาน, ผู้ประสบภัย, ดินถล่ม

Abstract

The habitation around the land slide areas at Nahtum Village and Huatoey Village, Tha Utae Sub-district, Kanchanadit District, Surat Thani Province have started since the emigration for finding tin in the beginning. When the tin was less, the occupation had changed to wood concession, wild products, and agriculture. Getting advantages on wild things could increase more income, then other people from other areas moved to seek for houses and permanent profession, especially the local people in Sichon District, Nakhon Si Thammarat Province which faced with insufficient living areas and lands problems. They moved to the area and grew to be a small village with linear pattern. There was house expansion along natural rivers and roads. Most of the houses were one floor with high space under them to prevent wildlife and other natural disasters; flooding and landslide. The 5-factor for them to move around here could respectively be agricultural distance, water resource distance, community distance, and plain.

Presently, the plain areas around Nahtum Village and Huatoey Village in Tha Utae Sub-district, Kanchanadit District, Surat Thani Province were less for habitation. They were sufficient for house expansions on the old family, but they were not enough for new people from other areas in the future.

Keywords: Environmental factors, Habitation, Landslide area

บทนำ

ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการทางสังคม ซึ่งความต้องการทางด้านร่างกายเป็น ความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรก และจำเป็นในการดำรงชีวิต อันได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย มนุษย์และสภาพสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่าง ใกล้ชิด ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และเกิดการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ (human settlements) มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และอยู่ร่วมกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มนุษย์เริ่มจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัว เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการดำรงชีพ ดังนั้น การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน นั้นๆ ซึ่งมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ระยะทาง จากแหล่งน้ำ หรือความใกล้ไกลจากแหล่งน้ำ ความเหมาะสมในการเพาะปลูก การประกอบ อาชีพ หรือปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมต่างๆ แต่เนื่องจากประเทศไทยมีความแตกต่างด้าน ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ และปัจจัยอื่นๆ จึงทำให้การตั้งถิ่นฐานแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่ง การตั้งถิ่นฐานบริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และห้วยเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด สุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดพิบัติภัยดินถล่ม เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลาย มีการ เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเขาสูง และที่ลาดชัน มีลักษณะของดินและหินที่ ผุร่อนง่าย เมื่อเกิดฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานานจึงทำให้เกิดดินถล่ม และจะนำมาซึ่งการ สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่มีการตั้งถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าว

จากเหตุการณ์ดินถล่มที่เกิดขึ้น บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และห้วยเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อ พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา สร้างความสูญเสียทั้งชีวิต และ ทรัพย์สินของเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีการตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น การก่อสร้างถนนเข้าสู่ชุมชน การปรับเปลี่ยนความลาดชัน และการ

รุกพื้นที่ป่าเพื่อทำเกษตรกรรม ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มเพิ่มมากขึ้น การศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติดินถล่ม บริเวณหมู่บ้านหน้าอ่าว และหัวเตย ตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อทราบถึงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ลักษณะทางกายภาพต่างๆ เช่น สภาพพื้นที่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ความเหมาะสมของดิน และความเพียงพอของน้ำ เอื้อต่อการหาปัจจัยทางด้านอาหาร ได้แก่ การทำเกษตรกรรม เป็นต้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ดินถล่ม บริเวณหมู่บ้านหน้าอ่าว และบ้านหัวเตย ตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในอดีต ตามทฤษฎีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
2. การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการตั้งถิ่นฐานในอดีต และปัจจุบัน ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
3. การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
4. การศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์

ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำคลองครามใน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหน้าอ่าว และบ้านหัวเตย ตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

รวบรวมข้อมูลเอกสาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลด้านทฤษฎี เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบองค์ความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการการตั้งถิ่นฐาน และการเกิดภัยพิบัติดินถล่ม รวมไปถึงข้อมูลทั่วไปของพื้นที่บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และห้วยเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการและเครื่องมือในการวิจัย โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิ และทฤษฎี ในรูปแบบเอกสาร และการสำรวจภาคสนาม จากวิธีการสังเกต จดบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์นำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบแผนที่ และการเขียนเชิงพรรณนา การใช้วิธีทางสถิติในการวิเคราะห์ผล

สรุปผล และอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. บ้านหน้าถ้ำ และบ้านห้วยเตย

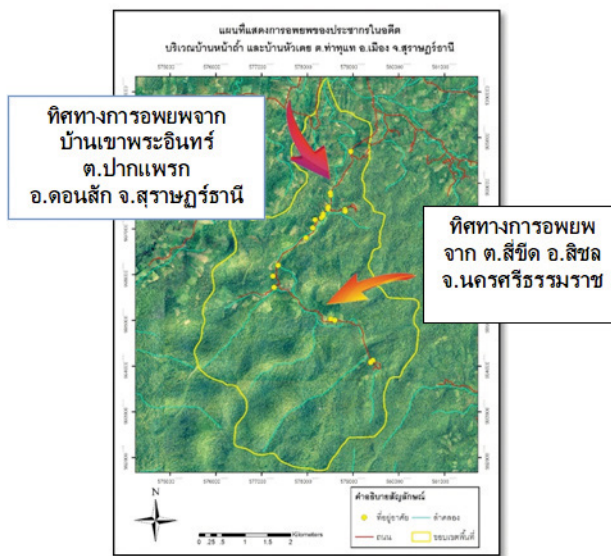
ปัจจุบันบ้านหน้าถ้ำ อยู่ในเขตการปกครองหมู่ที่ 13 ซึ่งประกอบด้วย หมู่บ้านหน้าถ้ำ และบ้านห้วยเตย ซึ่งแยกการปกครองมาจากหมู่บ้านกงหนึ่ง จากการเกิดภัยพิบัติดินถล่มมีเพียงหมู่บ้านหน้าถ้ำหมู่บ้านเดียวเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่มีความลาดชันสูง มีลำน้ำขนาดใหญ่ไหลผ่านจากภูเขาสูงสู่พื้นที่ราบด้านล่าง มีเทือกเขาตลอดแนวอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน พื้นที่บางส่วนอยู่ในพื้นที่อุทยานน้ำตกสี่ขีด และเป็นพื้นที่ต้นน้ำคลองครามที่มีแหล่งกำเนิดมาจากเทือกเขาตีโหมด ห้วยสันหมายและห้วยน้ำใสมาจบกั้นบริเวณน้ำตกลานช้าง ซึ่งเป็นต้นน้ำคลองครามที่ไหลคดเคี้ยวจากทิศใต้ของหมู่บ้านไปทางทิศตะวันตก แล้วผ่านตอนกลาง จากนั้นไหลไปทางทิศตะวันออก และสุดท้ายไหลผ่านพื้นที่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านที่เป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองของ อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอนสั๊ก (พงษ์เทพ, 2552)

บ้านหน้าถ้ำ และบ้านหัวเตย อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองคราม พบว่าส่วนใหญ่มีการบุกรุกทำลายป่าเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำการเกษตรในพื้นที่สูงหรือบริเวณเชิงเขา การตัดถนนผ่านไหล่เขาสูงชัน การตัดไหล่เขาเพื่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางน้ำ เป็นต้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ดังนั้นการใช้ประโยชน์พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อการเกษตรกรรม เช่น สวนยางพารา สวนปาล์ม สวนผลไม้ ที่อยู่อาศัยและบางส่วนเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ขณะที่การขยายตัวของประชากรเข้าไปอยู่ในพื้นที่เสี่ยงดังกล่าว เป็นความเสี่ยงภัยด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการเปลี่ยนพืชคลุมดินจากธรรมชาติซึ่งมีความหลากหลายของพันธุ์พืชที่มีความสูงต่ำละกั้น และยังช่วยการชะลอน้ำฝนลงสู่พื้นดินได้ดี และมีระดับรากหยั่งลึกในดินหลายระดับที่ช่วยเสริมความแข็งแรงในดิน (กรมทรัพยากรธรณี, 2554)

2. การตั้งถิ่นฐานในอดีต

จากการศึกษาด้วยการสำรวจภาคสนาม และการเก็บข้อมูลชุมชน พบว่าหมู่บ้านหน้าถ้ำมีอายุชุมชนไม่มากนัก เริ่มการตั้งถิ่นฐานในพ.ศ. 2490 จนถึงปัจจุบัน ในปีพ.ศ. 2558 ซึ่งหมู่บ้านหน้าถ้ำมีอายุเฉลี่ยของการตั้งถิ่นฐานเพียง 68 ปี เท่านั้น จากหลักฐานดังกล่าวเป็นการบอกเล่าเรื่องราวต่อๆ กันมา โดยผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในยุคนั้น ผ่านการถ่ายทอดให้กับผู้นำชุมชนในแต่ละยุคสมัยให้ทราบเรื่องราวต่อเนื่องกันมา ซึ่งจากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลต่างๆ พบว่า ประชาชนที่เริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐาน บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงเริ่มแรกนั้น มาจากการอพยพย้ายถิ่นจาก 2 ทิศทาง เป็นการอพยพเพื่อมาหาแหล่งทำกิน ดังแสดงในภาพที่ 1 การอพยพโยกย้ายถิ่นฐานกลุ่มแรกมาจากทางด้านบ้านเขาพระอินทร์ ตำบลปากแพรก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือของชุมชน เป็นการอพยพมาตามเส้นทางถนน ซึ่งการตั้งถิ่นฐานบริเวณนั้นเป็นพื้นที่ราบ และมีการทำเกษตรกรรม และในเวลาต่อมา มีการอพยพมาจากทางด้านตำบลสี่ขีด อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของชุมชน เนื่องจากประสบปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินจากพื้นที่เดิม ซึ่งการอพยพของกลุ่มที่สองนั้น เป็นการอพยพมาตามเส้นทางถนนมาจากตำบลสี่ขีด แต่เมื่อถึงบริเวณหนึ่งที่เป็นพื้นที่ป่า และเป็นภูเขาสูงชัน ถนนไม่สามารถเข้าถึงได้ จึงเป็นลักษณะของการเดินเท้าต่อเข้ามายังพื้นที่ เพื่อหาของป่า เข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อสร้างบ้านเรือน และทำเกษตรกรรม

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงทิศทางการอพยพของประชากรในอดีต

ในอดีตจุดเริ่มต้นการตั้งถิ่นฐานของชุมชน เริ่มตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453 – 2468) ทรงโปรดฯให้สร้างเส้นทางคมนาคมทางรถไฟสายใต้ขึ้น เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมทางรถไฟให้ทั่วถึงทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเส้นทางดังกล่าวได้เชื่อมโยง 3 ภูมิภาคเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ และก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อพ.ศ.2458 จากการใช้เส้นทางคมนาคมทางรถไฟดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดการกระจายตัวเชิงพื้นที่ของประชากร มีการอพยพเคลื่อนย้ายประชากร แรงงาน เข้าสู่พื้นที่ดังกล่าวได้อีกช่องทางหนึ่ง และในช่วงยุคสมัยดังกล่าวอยู่ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มีการจับจองพื้นที่เพื่อหลบซ่อนและอยู่อาศัยจนถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีแดง ทำให้พื้นที่ในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และบริเวณใกล้เคียง ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร จึงไม่เป็นที่ดึงดูดให้มีการจับจองพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยมากนัก

นายปิติพงษ์ คิดการเหมาะ ประชาชนชาวบ้านของกลุ่มองค์กรที่เป็นทางการในตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท ได้อธิบายว่า เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2489 และเป็นการเริ่มต้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และเป็นช่วงเดียวกันกับการปกครองในรัฐบาล พันตรีควง อภัยวงศ์ ได้เริ่มมีการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ มีการนำทรัพยากรต่างๆ มาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงาน มีการริเริ่มหาแหล่งแร่ต่างๆ ซึ่งแหล่งทรัพยากรในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ถือเป็นแหล่งแร่ลؤلเฟรมที่มีปริมาณมากถึงร้อยละ 60 ของ

พื้นประเทศ จึงมีการสัมปทานเหมืองแร่เกิดขึ้นโดยหลวงสมุทรซึ่งเป็นข้าราชการในสมัยนั้น ได้นำแรงงานนักโทษเข้ามาทำเหมืองแร่ ซึ่งแหล่งแร่ที่พบนั้นพบบริเวณเขาคีโหมด ซึ่งมีระยะห่างจากหมู่บ้านหน้าถ้ำในปัจจุบันเพียง 5 กิโลเมตร จากสาเหตุดังกล่าว ทำให้เกิดเส้นทางคมนาคมเพื่อการขนย้ายแร่ โดยเส้นทางคมนาคมดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นเส้นทางเลียบลำน้ำ จึงทำให้การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในอดีต มีลักษณะเป็นรูปแบบเรียงยาว (linear pattern) โดยบ้านเรือนจะกระจายไปตามริมลำน้ำ และตามแนวถนน เป็นที่มาของการตั้งถิ่นฐานของประชากรในพื้นที่หมู่บ้านหน้าถ้ำจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถอธิบายการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแต่ละช่วงยุคสมัยได้ ดังนี้

โดยในระยะแรก (ช่วง พ.ศ. 2490 - พ.ศ. 2509) มีการสัมปทานเหมืองแร่ลؤلเฟรม โดยหลวงสมุทร ซึ่งเป็นข้าราชการในสมัยนั้น นำแรงงานนักโทษเข้ามาทำเหมือง มีเส้นทางคมนาคมเกิดขึ้น เพื่อเป็นทางเดิน และทางช้างชักลากขนย้ายแร่ เมื่อแร่เริ่มหมดไปพื้นที่ดังกล่าวจึงกลายเป็นเหมืองร้าง และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานในการทำเหมืองออกจากพื้นที่ไป

ในระยะที่สอง (ช่วง พ.ศ. 2512 - พ.ศ. 2521) มีราษฎรจากบ้านเขาพระอินทร์ ตำบลปากแพรก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี อพยพมาจากทางด้านทิศเหนือของพื้นที่ เข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อสร้างบ้านเรือนจำนวน 5 หลังคาเรือน และมีกลุ่มนักธุรกิจเข้ามาจับสัมปทานป่าไม้ เกิดเส้นทางคมนาคมขึ้น เนื่องจากกลุ่มธุรกิจป่าไม้ได้รับสัมปทานในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่า ไชยคราม และเป็นเส้นทางล่อลวงเสียไม้

ในระยะที่สาม (ช่วงพ.ศ.2522-พ.ศ.2523) มีราษฎรจากหลายพื้นที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่อพยพมาจากทางด้านตะวันออก จากตำบลสี่ขีด อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากประสบปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกิน จึงเข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อสร้างบ้านเรือน หาของป่า และทำเกษตรกรรม ทำให้มีการตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้นกลายเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และในช่วงหลังมีราษฎรอีกจำนวนหนึ่ง ได้เริ่มเข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อทำเกษตรกรรม และหาของป่าบริเวณเหมืองร้าง

ในระยะที่สี่ (ช่วง พ.ศ. 2524 - พ.ศ. 2528) มีการเคลื่อนไหวกองพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เข้ามาตั้งฐานกำลังในพื้นที่ จึงมีราษฎรบางส่วนร่วมอพยพมาด้วย การสัมปทานป่าไม้จึงสิ้นสุดลง เนื่องจากกลัวอันตราย และไม่สะดวกในการชักลากไม้ในพื้นที่ ในเวลาต่อมาเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ยุติการต่อสู้ พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

ในระยะที่ห้า ช่วง พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2536) เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าเสื่อมโทรม จึงมีกลุ่มนายทุนเข้ามาสัมปทานป่าไม้เป็นครั้งที่ 2 เมื่อป่าไม้ถูกทำลายมากขึ้นทำให้เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เริ่มตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่

และในระยะที่หก (ช่วงพ.ศ. 2537-ปัจจุบัน) ประชาชนได้ขับไล่กลุ่มนายทุนการสัมปทานป่าไม้ และจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์พื้นที่ป่าลุ่มน้ำคลองคราม จนในปัจจุบันมีประชาชนอพยพมาอยู่ใน

พื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น ประชากรชาก อ.ชนอม อ.หัวไทร และ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เพื่อหาพื้นที่ทำการเกษตร เช่น สวนยางพารา พืชสวน และไม้ผล เป็นต้น

3. การตั้งถิ่นฐานในปัจจุบัน

จากข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอาน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน พ.ศ. 2549 นั้น พบว่า หมู่บ้านหน้าถ้ำมีครัวเรือนทั้งหมด 99 ครัวเรือน หลังจากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติดินถล่ม ในวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2554 มีครัวเรือนที่ยังคงอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหน้าถ้ำเพียง 60 ครัวเรือนเท่านั้น และจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจภาคสนามและเก็บข้อมูลพิภพการตั้งบ้านเรือนใน พ.ศ.2558 พบว่ามีจำนวนครัวเรือนเหลือเพียง 48 ครัวเรือน เห็นได้ว่ามีประชากรบางส่วนได้อพยพออกจากพื้นที่เพิ่มมากขึ้น และยังไม่มีการอพยพโยกย้ายเข้าไปอยู่อาศัยในพื้นที่เดิมอีก เป็นเพราะยังหวาดกลัวที่จะได้รับอันตรายจากการเกิดภัยพิบัติดินถล่มซ้ำ

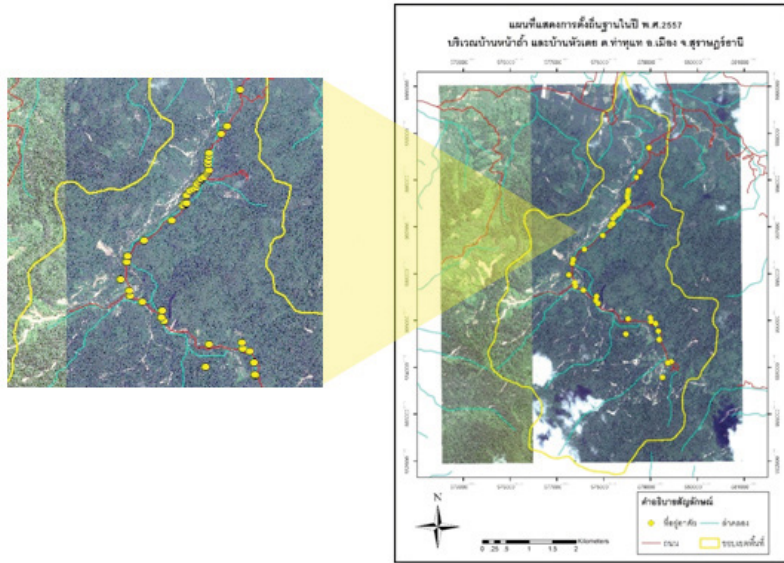
การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหน้าถ้ำ ร้อยละ 36.84 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี เป็นช่วงวัยแรงงาน ประชากรร้อยละ 36.84 เป็นเพศชาย และร้อยละ 63.16 เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 78.95 ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นประชาชนที่อพยพมาจากพื้นที่อื่นและไม่ใช่เครือญาติกัน มีเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่เป็นคนในพื้นที่ มีการอยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 10-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.65 โดยผู้ที่อาศัยในพื้นที่นั้นเป็นคนภาคใต้จากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะจาก อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังมีในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกจำนวนหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 14.71 เพื่อมารับจ้างเป็นแรงงานภาคเกษตรกรรมในพื้นที่ สาเหตุสำคัญที่ประชากรอพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้ เนื่องจากไม่มีที่ทำกิน มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่ และย้ายตามครอบครัวเข้ามา คิดเป็นร้อยละ 38.24 ประชากรในหมู่บ้านร้อยละ 94.12 ไม่คิดจะย้ายออกจากหมู่บ้านนี้ แต่มีประชาชนส่วนน้อยเท่านั้นที่คิดจะย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอ และหวาดกลัวต่อความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติดินถล่ม

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของพื้นที่บ้านหน้าถ้ำ เป็นการอยู่อาศัยกันในแบบเครือญาติ และมีลักษณะครอบครัวขยาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน มีการตั้งถิ่นฐานแบบกระจุกตัวบริเวณใจกลางหมู่บ้าน แต่เมื่อไกลออกไประยะห่างของการตั้งบ้านเรือนจะเพิ่มมากขึ้น เป็นลักษณะครอบครัวแบบเดี่ยว และไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นเพราะคนที่อาศัยนั้นมาจากการอพยพจากพื้นที่อื่นเพื่อประกอบอาชีพรับจ้างทำเกษตรกรรมเท่านั้น

พื้นที่บริเวณสามแยกบ้านหน้าถ้ำ จนถึงสะพานหน้าถ้ำ และพื้นที่บริเวณสภาฯ บ้านหน้าถ้ำจนถึงบริเวณทางขึ้นอุทยานน้ำตกสี่ขีด ลักษณะครัวเรือนจะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่ใช่สัมพันธ์แบบเครือญาติ แต่เป็นการอาศัยของผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น เข้ามาอยู่อาศัยเพื่อประกอบอาชีพรับจ้างเกษตรกรรม จึงไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นการติดต่อกันตามสถานภาพมากกว่าสัมพันธ์แบบญาติพี่น้อง

4. รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

บ้านหน้าถ้ำ และบ้านหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปัจจุบัน พ.ศ. 2557 มีรูปแบบการตั้งถิ่นฐานไม่ต่างจากในอดีต โดยมีลักษณะการตั้งถิ่นฐานตามรูปแบบเรียงยาว (Linear pattern) ดังภาพที่ 2 ประชากรจะตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามแนวเส้นทางถนน และลำน้ำ ซึ่งถนนที่ใช้ในอดีตเป็นเส้นทางขนแร่ และทางช้างลากไม้ แต่ใน พ.ศ. 2528 มีการตัดถนนเส้นทางใหม่ขึ้น ถนนเส้นเก่าจึงถูกยกเลิกใช้ไป และใช้ถนนใหม่แทน บางครัวเรือนที่เคยอาศัยตามแนวลำน้ำ และถนนเก่า จึงย้ายไปสร้างบ้านเรือนตามแนวถนนเส้นใหม่ โดยมีรูปแบบเรียงซ้อนกัน บ้านที่อยู่ทั้งสองฟากถนนจะมีลักษณะแบบจับคู่ เนื่องจากได้มีการขยายครอบครัว หรือมีการอพยพเข้ามาใหม่ จะตั้งอยู่ติดกันในบริเวณใจกลางหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นกลุ่มติดต่อกันในเขตที่เป็นชุมชน ร้านค้า และที่ตั้งทำการของผู้นำชุมชน ส่วนที่อยู่ไกลออกไปจะมีการตั้งบ้านเรือนห่างกันตามรูปแบบเรียงยาวเดี่ยว บ้านแต่ละหลังจะกระจายห่างกัน แต่ก็ยังมีลักษณะเป็นแบบเรียงยาวไปตามเส้นทางถนนทั้งสองฟาก ส่วนพื้นที่การเกษตรจะอยู่บริเวณด้านหลังหรือด้านข้างของที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นเส้นทางเข้าหมู่บ้าน เป็นลักษณะเส้นทางเข้าออกทางเดียว หากมีเหตุฉุกเฉิน หรือเกิดภัยพิบัติต่างๆ จะสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ยากลำบาก และยากต่อการควบคุมสถานการณ์เหล่านั้น

ภาพที่ 2 การตั้งถิ่นฐานรูปแบบเรียงยาว(Linear pattern) บริเวณบ้านหน้าถ้ำ และบ้านหัวเตย ในพ.ศ.2557

ลักษณะที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวได้ฤกษ์สูง เพื่อเลี้ยงภัยพิบัติ และยังสามารถป้องกันอันตรายจากสัตว์ใหญ่บางชนิดได้ นอกจากนี้ยังมีบ้านเรือนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ลาดชัน มีลักษณะเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราวสามารถรื้อถอนได้ จึงมีลักษณะของโครงสร้างบ้านที่ไม่ยึดติดกับฐาน โดยจะวางอยู่บนเสาปูนยึดติดกันแบบชั่วคราว

5. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน

การเลือกตั้งถิ่นฐานของชุมชนจะมีเหตุผล และองค์ประกอบที่เหมาะสมในการเลือกบริเวณนั้นๆ เพื่อเป็นถิ่นอยู่อาศัย ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้าง และระดับความสูงของพื้นที่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศ 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การเกษตรกรรม การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม และ 3) ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา ศาสนา และการเมือง (จิตรายุส์, 2546) โดยปัจจัยในการเลือกพื้นที่เพื่ออยู่อาศัยของประชากรบริเวณบ้านหน้าถ้ำ และห้วยเตย ตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สามารถสรุปถึงปัจจัยในการเลือกที่อยู่อาศัยของบริเวณพื้นที่ดังกล่าว โดยเรียงลำดับเหตุผลที่มีมากที่สุดไปยังเหตุผลที่น้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	เกษตรกรรม	• ความต้องการที่ 1
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์	แหล่งน้ำ	• ความต้องการที่ 2
ปัจจัยทางวัฒนธรรม	ชุมชน	• ความต้องการที่ 3
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์	ที่ราบเชิงเขา	• ความต้องการที่ 4
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์	พื้นที่ราบ	• ความต้องการที่ 5

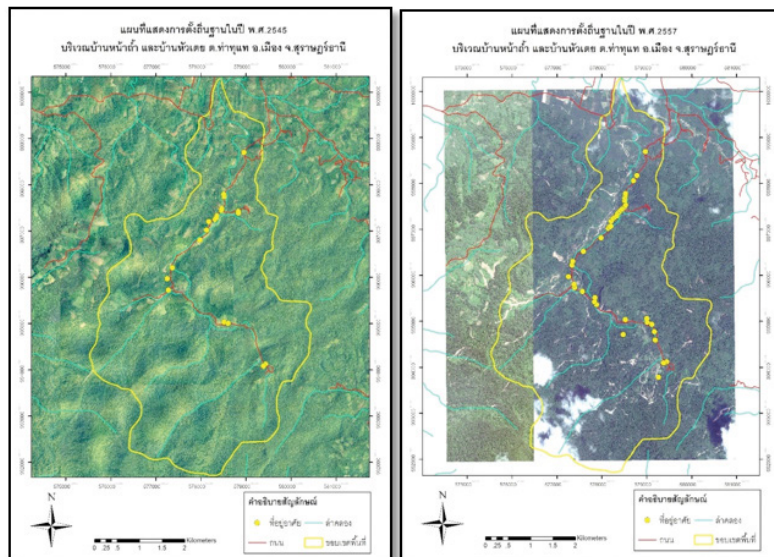
ภาพที่ 3 ความต้องการ 5 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติดินถล่ม

จากภาพที่ 3 แสดงความต้องการ 5 ประการที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติดินถล่ม โดยเรียงลำดับเหตุผลที่มีมากที่สุดไปยังเหตุผลที่น้อยที่สุด จากการศึกษาพบว่า สภาพทางสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการเลือกเป็นที่อยู่อาศัย ได้แก่ 1) ที่ตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรกรรม (located near agricultural area) หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรมต้องมีความอุดมสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม และสามารถให้ผลผลิตทางการเกษตร 2) ที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ (located near water) เนื่องจากแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ การเลือกที่ตั้งถิ่นฐานจึงมักมีน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้จะ

เป็นการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคแล้วยังมีความจำเป็นในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมอีกด้วย 3) ที่ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน (located near the community) เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องมีการอยู่ร่วมกันเพื่อความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ดังนั้นการเลือกตั้งถิ่นฐานจึงต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันกับกลุ่มคน หรือชุมชน เพื่อสะดวกต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านโครงสร้าง และระดับความสูงต่ำของพื้นที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งถิ่นฐาน ซึ่งสาเหตุที่ 4) ที่ตั้งอยู่ใกล้ที่ราบเชิงเขา (located near the foothills) และ 5) ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบ (located on a flat area) ซึ่งการเลือกพื้นที่ราบมักจะมีความเหมาะสมกับการเลือกตั้งถิ่นฐานมากกว่าเขตที่สูงหรือภูเขา เนื่องจากสามารถทำการเพาะปลูกได้สะดวก และเขตพื้นที่ราบมักมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่า จึงทำให้การเพาะปลูกได้ผลดีตามปัจจัยการเลือกพื้นที่อยู่อาศัย

สอดคล้องกับ จิตรรายส์ (2546) ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยหลักๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาตั้งแต่อดีต เพราะมีผลต่อสภาพของความเป็นอยู่ และการดำรงชีพ ซึ่งสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการเลือกเป็นที่ตั้งของชุมชน ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้าง และระดับความสูงของพื้นที่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศ

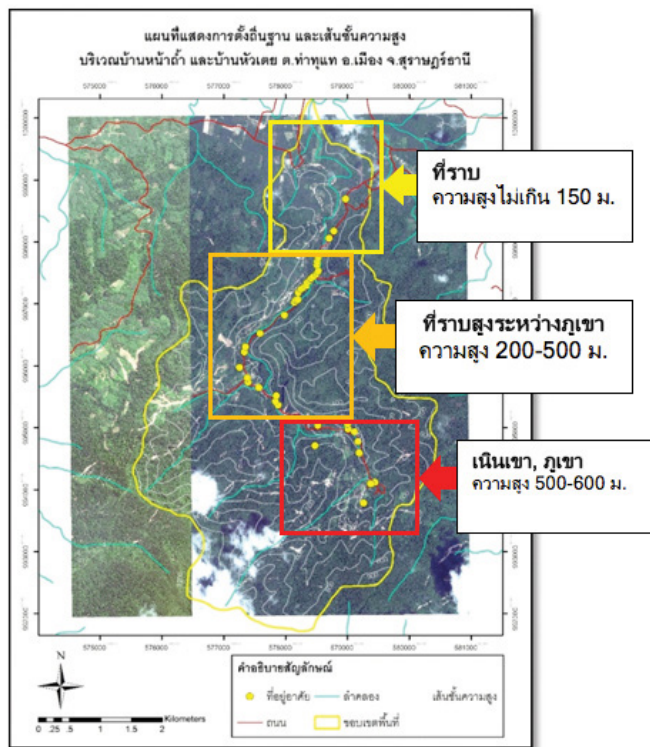
6. การเปลี่ยนแปลงลักษณะการตั้งถิ่นฐานในอดีต และปัจจุบัน

ภาพที่ 4 แผนที่การเปลี่ยนแปลงลักษณะการตั้งถิ่นฐานในอดีต และปัจจุบัน บริเวณบ้านหน้าถ้ำ และบ้านหัวเตย ตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากภาพที่ 4 การเปรียบเทียบการตั้งถิ่นฐานในพ.ศ.2545 และปัจจุบัน พ.ศ. 2557 บริเวณบ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการตั้งถิ่นฐานของประชากรในพื้นที่ศึกษาในอดีต และปัจจุบัน เป็นการตั้งถิ่นฐานตามรูปแบบเรียงยาว (Linear pattern) โดยจะตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามแนวเส้นถนน และลำน้ำ ซึ่งในช่วงระยะเวลา 12 ปี การตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยในปัจจุบันมีการตั้งถิ่นฐานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการบุกรุกพื้นที่ป่าในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านการสร้างบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัย การก่อสร้างถนนเข้าสู่ชุมชน การทำการเกษตรกรรม และการปรับเปลี่ยนความลาดชันเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้พื้นที่บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความอ่อนไหว และมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติดินถล่มเพิ่มมากขึ้น

สรุปผล และอภิปรายผล

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงการตั้งถิ่นฐาน และเส้นชั้นความสูง บริเวณบ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานในข้างต้น พบว่า สาเหตุแรกที่มีผลต่อการตัดสินใจในการตั้งบ้านเรือน คือ 1) ที่ตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรกรรม (located near agricultural area) 2) ที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ (located near water) และ 3) และที่ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน (located near the community) นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ได้แก่ ความสูงของพื้นที่ ก็ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ประชากรในพื้นที่ให้ความสำคัญ และมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐาน จะเห็นได้จากสาเหตุที่ 4 และ 5 คือ การเลือกตั้งถิ่นฐานนั้น ต้องตั้งอยู่ใกล้ที่ราบเชิงเขา หรือบนพื้นที่ราบ ซึ่งโดยทั่วไปการเลือกตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มักเลือกที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบ หมายถึง ภูมิประเทศที่เป็นที่แบนราบ ซึ่งอาจจะราบเรียบหรือมีลักษณะสูงต่ำเพียงเล็กน้อย โดยปกติความสูงของพื้นที่จะแตกต่างกันไม่เกิน 150 เมตร (พรณวิภา, 2554) จากการศึกษาแผนที่ ดังแสดงในภาพที่ 5 นั้น จะเห็นว่า ที่ราบจะอยู่บริเวณทางทิศเหนือของพื้นที่ ซึ่งมีความสูงประมาณ 100-150 เมตร ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำเกษตรกรรม ส่วนการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นการสร้างบ้านเรือนอยู่บนที่ราบสูงระหว่างภูเขาตามแนวเส้นถนน และลำน้ำ มีความสูงประมาณ 200-500 เมตร และมีการตั้งบ้านเรือนบางส่วนบนเนินเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีระดับสูงชันจากบริเวณรอบๆ แต่มีความสูงไม่สูงมากเท่าภูเขา มีความแตกต่างของระดับพื้นที่ประมาณ 500-600 เมตร ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า บริเวณหมู่บ้านหน้าถ้ำ และหัวเตย ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเพียงพื้นที่บางส่วนที่อยู่ทางด้านทิศเหนือของพื้นที่ที่เป็นที่ราบ ซึ่งเหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และหากมีการขยายครัวเรือนจากการตั้งถิ่นฐานเดิม ที่ราบดังกล่าวก็ยังคงรองรับการขยายครัวเรือนเดิมได้ แต่มีไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่จะย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในอนาคต

สอดคล้องกับ สำราญ (2533) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการตั้งหลักแหล่งบนที่สูงของชาวไทยภูเขา และผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย พบว่าในปัจจุบันการตั้งถิ่นฐานของคนชนบทเริ่มที่จะมีการเข้าไปใกล้พื้นที่ป่ามากขึ้น และมีบางแห่งที่ใช้พื้นที่ที่เป็นภูเขาสำหรับการตั้งถิ่นฐาน มีชาวเขาเผ่าต่างๆอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น เผ่ากระเหรี่ยง ซึ่งเป็นชาวเขากลุ่มใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณหุบเขา ที่ราบเชิงเขา หรือเนินเขาเตี้ยๆ ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 620 เมตร และมีอาชีพหลักในการเพาะปลูก เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารและการค้า กิจกรรมนอกจากนั้น ได้แก่ การเกษตรแบบโค่นไม้แล้วเผาป่า ระบบการเพาะปลูกแบบเลื่อนลอย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าดินถล่มนั้นมักเกิดขึ้นบริเวณที่มีความลาดชันของพื้นที่สูง ดังนั้นลักษณะการตั้งถิ่นฐานที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยดินถล่มจึงเป็นการตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ติดไหล่เขา ที่ราบสูงระหว่างภูเขา ภูเขา และเนินเขา และการตัดไหล่เขาเพื่อสร้างบ้าน นอกจากนี้โครงสร้างของบ้านก็มีส่วนเป็นอย่างมากที่จะทำให้

ได้รับผลกระทบจากภัยดินถล่มเช่นกัน โดยบ้านที่มีโครงสร้างเป็นไม้ บ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง บ้านชั้นเดียวใต้ถุนต่ำ และมีโครงสร้างของผนังและหลังคาที่ไม่ใช่คอนกรีต เหล่านี้มีโอกาสเสี่ยงต่ออันตรายจากการเกิดดินถล่มสูง ซึ่งโดยปกติพื้นที่ภูเขาถือเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ไม่ควรให้ประชาชนไปอาศัยอยู่ จากการที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานบริเวณดังกล่าว ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้ ดิน และแหล่งน้ำถูกทำลาย เกิดผลเสียหายทั้งแก่พื้นที่นั้นเอง และพื้นที่ที่ต่ำลงมา

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรธรณี. (2554). **แผนที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี**.
กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- จิตรายส์ พงษ์ภักดิ์ทรกุล. (2546). **การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและการใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณพื้นที่ชุมชนโดยรอบอุทยานแห่งชาติลานสาง จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณวิภา ดารามาศ. (2554). **ภูมิศาสตร์กายภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงษ์เทพ ประกอบสุขราษฎร์. (2552). **การผลิตทางการเกษตรและการพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่ต้นน้ำของชุมชนบ้านหน้าถ้ำ ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำราญ สมบัติพานิช. (2533). **การตั้งหลักแหล่งบนที่สูงของชาวไทยภูเขาและผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย**. กองอนุรักษ์ดินและน้ำ กรมพัฒนาที่ดิน, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท. (2550). **ข้อมูลพื้นฐาน**. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.thautae.go.th/content/history.php>, 25 มิถุนายน 2557.